

σως συμπεράσματα περί τῆς πνευματικῆς καταστάσεως τῆς ἐποχῆς καὶ συνδυάζει ταύτην πρὸς τὴν κατάστασιν τῆς παιδείας τῶν χρόνων ἐκείνων, ἐξ ὧν πάντων θεμελιούται ἡ ἰδιαίτερα σημασία τῆς Καλαμάτας καὶ τῆς Μάνης ἀπὸ πολιτικῆς καὶ στρατιωτικῆς ἐπόψεως ὡς κέντρου καὶ ἀφετηρίας τῆς ἐθνικῆς ἐξορμήσεως πρὸς ἀπελευθέρωσιν τῷ 1821. Ἐν τῇ εἰσαγωγῇ καὶ τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ ἔργου προσάγονται ἄφθονοι μαρτυρίαι περὶ τῶν προεπαναστατικῶν κινήσεων ἐν τῇ περιοχῇ ταύτῃ καὶ περὶ τῶν πρώτων ἐπαναστατικῶν ἐνεργειῶν καὶ τῆς ἀλώσεως τῆς Καλαμάτας κατὰ τὴν 23ην Μαρτίου 1821, δημοσιεύεται δὲ ἐν φωτοτυπία καὶ τὸ πρωτόγραφον τῆς Προκηρύξεως τοῦ Πετρόμπεη καὶ τῆς Μεσσηνιακῆς Γερουσίας ὑπὸ χρονολογίαν 23 Μαρτίου, τὸ ἀποκείμενον ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Φόρειν Ὀφφρις ἐν Λονδίῳ. Περαιτέρω ὁ σ. ἐπεξεργάζεται ὠρισμένας ἐνθυμήσεις τοῦ χφ. τῆς ποιητικῆς Συλλογῆς καὶ διασαφεῖ τὰ γεγονότα εἰς ἃ αὐταὶ ἀναφέρονται παραθέτων ἱστορικὰς μαρτυρίας πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ὀρθῆς ἐννοίας των. Ἐπίσης ἐξ ἀφορμῆς ποικίλων ἐγγράφων τῆς ἰδιαίτερας Συλλογῆς τοῦ συγγραφέως ἀγνώστων μέχρι τοῦδε παρέχονται πληροφορίαι περὶ τοῦ τόπου, τοῦ βίου τῶν κατοίκων, τῆς κοινοτικῆς ὀργανώσεως κατὰ καπετανίας, περὶ τῶν ἐπιφανεστέρων θρησκευτικῶν, στρατιωτικῶν καὶ πολιτικῶν μορφῶν τῆς ἐποχῆς καὶ περὶ τῶν σχέσεων τοῦ τόπου πρὸς τοὺς Τούρκους. Μεταλλεῖον πολυτίμων εἰδήσεων διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἀποτελεῖ τῷ ὄντι ὁ ἀνεκτίμητος αὐτὸς τόμος τοῦ ἐκλεκτοῦ ἐργάτου τῶν γραμμάτων καὶ θεράποντος τῆς Ἱστορίας Β. Πατριαρχέα.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΙΟΥΝΤΖΟΣ

* * *

ΑΝΤΩΝΙΟΥ Φ. ΚΑΝΑΚΗ, Ὀρφέως Ἀργοναυτικά, Κείμενον, μετάφρασις, σχόλια, ἐν Σύμφῳ, Τυπογρ. Φέρρη, 1971. Σχ. 8, σελ. 172.

Ὁ ἐγκριτος φιλόλογος καὶ ἐπιμελὴς θεράπων τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Ἀντ. Κανάκης, ὁ ἀπὸ τοῦ 1936 ἤδη ἐκδούς τὰ Ἀργοναυτικά Ἀπολλωνίου τοῦ Ροδίου, ἐνέτεινε τὴν συγγραφικὴν δραστηριότητά του κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν. Κατ' ἔτος ἐκδίδει ἀνὰ ἐν ἔργον συγγραφῆς τῶν κλασσικῶν ἢ τῶν ἑλληνιστικῶν χρόνων εἰς ἕκτασιν διακοσίαν περίπου σελίδων. Αἱ ἐκδόσεις του χαρακτηρίζονται διὰ τὴν ἐπὶ τοῦ δαψιλοῦς φιλολογικοῦ ὀπλισμοῦ τοῦ ἐρειδομένην ἀσφάλειαν τῆς ἐρμηνευτικῆς του ἐργασίας καὶ τὸν πλοῦτον τῶν γλωσσικῶν καὶ πραγματολογικῶν του σχολίων, ἄνευ τῶν ὁποίων ἡ κατανόησις τῶν Ἀλεξανδρινῶν συγγραφέων καθίσταται διὰ τοὺς νεωτέρους προβληματικῆ. Ὄντως οἱ συγγραφεῖς οὗτοι ἦσαν γινώσται τῆς ἀρχαίας φιλολογίας καὶ μυθολογίας καὶ εἰς τὰ ἔργα των κάμνουν διαρκεῖς ἀναφορὰς ἢ ὑπαινιγμούς εἰς λεπτομερείας παλαιῶν γεγονότων, τὰς ὁποίας μόνον ἄριστος γνώστης τῆς ἑλληνικῆς φιλολογίας δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ καὶ νὰ τὰς κάμῃ γνωστάς διὰ σχολίων. Εἰς τὸν τομέα τοῦτον ὁ Κανάκης ἀναδεικνύεται ἰσάξιος τοῦ παλαιότερου λαμπροῦ φιλόλογου Δ. Γουδῆ.

Εἰς τὴν παροῦσαν ἔκδοσίν του ὁ συγγραφεὺς μετὰ βραχεῖαν εἰσαγωγὴν εἰς τὰ Ὅρφικὰ καὶ τὴν Ἀργοναυτικὴν ἐργασίαν παρουσιάζει ἐκτενῶς τὰς προσωπικότητας τῶν 50 ἡμιθέων καὶ ἡρώων τοῦ ἱστορήματος ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πληροφοριῶν τοῦ Ὅρφεως καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Ἀπολλωνίου Ροδίου ἐν τοῖς Ἀργοναυτικοῖς αὐτοῦ παρεχομένων εἰδήσεων, καθορίζει δὲ τὴν σχέσιν τῶν δύο ποιημάτων καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς. Ἀκολουθῶς παρέχει ἀριστερὰ τὸ πρωτότυπον κείμενον καὶ δεξιὰ τὴν ἔμμετρον νεοελληνικὴν ἀπόδοσιν, ἐν ὑποσημειώσει δὲ εἰς ἀμφοτέρας τὰς σελίδας παρέχει καὶ μετάφρασιν εἰς πεζὸν καὶ πλουσιώτατον σχολιασμόν. Τὸ ἔργον προχωρεῖ κατὰ τὴν τάξιν ταύτην μέχρι τοῦ στίχου 732. Ἀπὸ τοῦ στίχου 733 καὶ ἐξῆς μέχρι τοῦ τελευταίου 1376 τὸ βιβλίον παρουσιάζει μόνον τὴν ἔμμετρον μετάφρασιν. Ὁ συγγραφεὺς μετὰ λύτης παραλείπει τὴν παράθεσιν τοῦ ἀρχαίου κειμένου, τῆς πεζῆς μεταφράσεως καὶ τῶν λαμπρῶν σχολίων, διότι ἄλλως ὁ ὄγκος τοῦ βιβλίου θὰ ἐδιπλασιάζετο καὶ τὰ οἰκονομικὰ μέσα δὲν τὸ ἐπέτρεπον. Ἡ παράλειψις αὐτῆ καθιστᾷ πάραυτα καταφανῆ τὴν ἀνεκτίμητον σημασίαν τῶν παραλειπομένων στοιχείων.

Ἡ ἐργασία τοῦ Κανάκη ἔχει τεραστίαν ἀξίαν. Ἀναβαπτίζει τοὺς νεοέλληνας εἰς τὴν πολύτιμον πνευματικὴν κληρονομίαν τῶν πατέρων των. Εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἐμφανίζεται τὸ πνεῦμα τῆς ἡρωϊκῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς, ἡ ἐπιχειρηματικότης τῶν Ἑλλήνων ὡς ναυτικῶν, ἡ ἐγκαρτέρησις εἰς τὰς κακουχίας, τὸ ἐξερευνητικὸν των πνεῦμα, αἱ γεωγραφικαὶ των γνώσεις περὶ τοῦ τότε κόσμου καὶ ἡ ἀκατάστασις τῶν μὴ ἐλληνικῶν φυλῶν τῆς τότε Οἰκουμένης. Εἶναι λυπηρὸν ὅτι δὲν εὐρέθη ἐν Σωματεῖον ἢ λόγιός τις εὐεργέτης ἢ Κρατικὴ τις ὑπηρεσία νὰ ὑποβοηθήσῃ τὴν ὑπέροχον μορφωτικὴν προσπάθειαν τοῦ ἐξαιρέτου τούτου ἐργάτου τῆς φιλολόγου Ἑλλάδος, ὅλος ὁ Ἀντώνιος Κανάκης, οὐτινος ὄγκος ἐτοίμου πρὸς ἔκδοσιν παρομοίας ἐργασίας ἀναμένει τὴν κατάλληλον εὐκαιρίαν διὰ νὰ καταστή κτῆμα καὶ ὄργανον μορφώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

* *

L. TASOLAMBROS, **Thukydides III 82**, or On scholarship and political Thought, Athens, 1970, σχ. 8μ., σελ. 30.

Εἰς τὴν μελέτην αὐτὴν ἐπὶ τῆς παραγράφου 1 τοῦ κεφ. 82 ὁ συγγραφεὺς ἀναπτύσσει ἰδίαν ἐρμηνείαν τοῦ κειμένου ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁμοιότητος τῶν γεγονότων εἰς α ἀναφέρεται τὸ κείμενον πρὸς γεγονότα σύγχρονα καταπληκτικῶς ὅμοια. Τὸ κείμενον εἶναι συνεπτυγμένον καὶ δυσνόητον, πολλοὶ τῶν ἐκδοτῶν τὸ ἐθεώρησαν ἐφθαρμένον καὶ ἐπέδιωξαν τὴν ἀποκατάστασιν του καὶ οἱ ἐρμηνευταὶ δίδουν ἐρμηνείας βάσει τῆς συντακτικῆς πλοκῆς μὴ ἱκανοποιητικῆς. Ὁ συγγραφεὺς τοῦ κειμένου καθοδηγούμενος ἀπὸ τὰ πολιτικὰ γεγονότα τὰ τότε καὶ τὰ νῦν ὅμοια καὶ διαστέλλων τὰ ὑποκείμενα τῶν διαζευκτικῶς ἢ συμπλεκτικῶς συνδεομένων γενικῶν ἢ δοτικῶν τοῦ κειμένου δίδει νέαν ἐρμηνείαν πειστικὴν.

Π. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ